

De vakbeweging: Strategienotities

Overwegingen n.a.v. de bundel *Positie en Strategie Vakbeweging*

Onderstaande tekst is er één uit een reeks webartikelen onder de titel '*De vakbeweging: strategienotities*'.

- Alle artikelen [in één pdf-bestand](#).
- Alle artikelen [afzonderlijk](#)
- Download de bundel '[Positie en Strategie Vakbeweging](#)'

Deze 'Notities' zijn ontstaan uit een concept-blog over de in juni 2018 door De Burcht, Wetenschappelijk Bureau voor de Vakbeweging, uitgegeven bundel 'Positie en strategie van de vakbeweging'¹. De definitieve blog is omgebouwd naar een korte introductie op deze 'Notities'.

(<https://kanttekenen.blogspot.com/2018/10/gelezen-positie-en-strategie.html>).

De 'Notities' zijn geschreven vanuit de hoop een bijdrage te leveren aan discussie en reflectie over het onderwerp 'strategie van de vakbeweging'. Met het oog op die doelstelling staat de tekst open voor aanvullingen, correcties en 'voortschrijdend inzicht'.

Reageren? Mail naar jan@verhagen-bakker.nl

De afzonderlijke artikelen zijn te downloaden [via deze link](#).

13. kritiek op opzet van de bundel (toelichting)

Van de 13 artikelen (exclusief inleiding) in de bundel '*Positie en strategie van de vakbeweging*'² zijn er 7 die - ruim geïnterpreteerd, en zonder verder waardeoordeel - aansluiten op de in november geformuleerde onderzoeksagenda en op het centrale thema 'positie en strategie', ook al doen sommige titels (Hollanders en De Beer) anders vermoeden.

De betreffende artikelen staan nogal willekeurig verspreid doorheen de hele de bundel.

1. (1)³ "Een stille revolutie? Neoliberalisme in de polder neoliberalisme in de polder" is een historische analyse van de specifieke manier waarop het neoliberalisme in Nederland voet aan de grond kreeg, namelijk medegevormd door de sterk verankerde (neo-)corporatistische naoorlogse historie .
2. (2) "Vakbond: slachtoffer én drager van financialisering pensioendomein." Een casus over pensioenfondsen, ingekaderd in een bredere maatschappelijke analyse. Het artikel staat uitgebreid stil bij de de korte termijnfocus op winst van veel fondsen, inclusief de 'meebuigende' rol van de vakbeweging .

¹ Letterlijke titel: '*Positie en strategie vakbeweging, beschouwingen, analyses en voorstellen*' (redactie Wim Eshuis/ Saskia Boumans - Amsterdam 2018). In deze tekst is de vrijheid genomen om de taalkundig niet bepaald charmante titel te 'converteren' naar analogie met de naam van de betreffende werkgroep: 'Positie en strategie *van de* vakbeweging' <https://www.deburcht.nl/userfiles/file/Publicatie%20positie%20en%20strategie%20vakbeweging%20WB%20de%20Burcht%20%26%20FNV%281%29.PDF>

² <https://www.deburcht.nl/userfiles/file/Publicatie%20positie%20en%20strategie%20vakbeweging%20WB%20de%20Burcht%20%26%20FNV%281%29.PDF>

³ Tussen haakjes de positie van de artikelen binnen de bundel

3. (3) "De vakbeweging tijdens de 'stille revolutie'" Een 'kernartikel', door de titel de verwachting wekkend, dat het de door Oudenampsen geformuleerde hoofdlijnen zou vertalen naar de impact daarvan op de vakbeweging (koers, discussies, praktijk, resultaten).
4. (7) "De vakbeweging in de driehoek markt, samenleving, klasse" Met hulp van door Hyman geformuleerde drie vakbondsarchetypes worden vragen en keuzes geschetst waarvoor de Nederlandse vakbeweging zich geplaatst ziet.
5. (8) "Vijf suggesties voor een sterke vakbeweging". Prikkelende voorzetten en stellingen. De relatie met strategie en positie is vooral impliciet, en deels aanvullend.
6. (9) "De tijd van polderen is voorbij". Een strategiegericht strijdschrift, eerder gepubliceerd rond de jaarwisseling 2016-2017..
7. (13) "De noodzaak van wetenschappelijk onderzoek naar de vakbeweging". De vlag dekt de lading niet, maar dan in positieve zin: na een beknopte beschouwing over de positie van de vakbeweging, en de daaruit voortvloeiende dilemma's, wordt in de vierde paragraaf ingezoomd op de ondersteunende rol van onderzoek voor het maken van gefundeerde keuzes .

Behalve de artikelen die direct raken aan de kern, positie en strategie van de vakbeweging, vinden we in de bundel nog een zestal artikelen die geen, of een zeer losse relatie hebben met de discussies in november 2016 en/ of met de gepresenteerde onderzoeksagenda. Het waarom van deze keuzes, in het kader van 'strategie en positie', wordt verder niet toegelicht.

8. (4) "FNV en pensioenen: tijden veranderen, de FNV-basiswaarden blijven" is vooral een gedegen technisch vakartikel over de pensioenproblematiek
9. (5) "Migratie: positie en strategie van de Nederlandse vakbeweging": belicht, beter: beschrijft, de vakbondsactiviteiten op één specifiek onderwerp.
10. (6) "Franse vakbonden: strijdbaar, maar verdeeld en machteloos?" Een historisch-beschrijvend artikel. Opvallend: in de eind 2016 opgestelde onderzoeksagenda worden Nederland, Duitsland, België en Engeland, en niet Frankrijk, genoemd.
11. (10) "Kansen voor vakbondswerk in het bedrijf." In principe een 'strategisch' onderwerp. Omdat het artikel een beperkte beschouwing op basis van een beperkte persoonlijke ervaring behelst, is het in dit 'rijtje' opgenomen.
12. (11) "Terugblikken om meer te zien! Een historische reflectie op vakbeweging". Geen historische reflectie, maar een onderzoekstechnisch verhaal.
13. (12) "Onderzoek naar vakbondsstrategieën: wat kun je daarvan leren?" Dit lijkt een poging de (arbitraire) casusgerichte artikelen binnen het thema 'positie en strategie' te trekken. Helaas, ook in de nadere beschouwing van deze onderzoeken wordt die relatie (mij) niet duidelijk . Niet in het minst door de willekeurig overkomende keuze van onderwerpen, en de grabbelton-achtig neergezette 'leerpunten'.

Al met lijkt de typering 'rommelig en ongericht' voor themakeuze en opzet van de bundel niet ongefundeerd.

Dit gevoel ontstaat ook bij het lezen van enkele afzonderlijke artikelen, met name de teksten die het kernthema 'vakbondsstrategie' in zijn geheel pogen te analyseren: en "*De vakbeweging in de driehoek markt, samenleving, klasse.*"⁴

De gekozen deelthema's in "*De vakbeweging tijdens de 'stille revolutie'*": Wassenaar, alliantie met de vrouwenbeweging, de diverse 'dilemma's', lijken meer de vrucht van een (beperkte en vluchtige) brainstorm, dan de vrucht van serieus historisch en sociaalwetenschappelijk onderzoek. De 'reactie van de vakbeweging op de neoliberale draai' komt daardoor geheel niet uit de verf.

⁴ Inhoudelijk gaan diverse hoofdstukken in de 'Notities' hier nader op in.

Voor "*De vakbeweging in de driehoek markt, samenleving, klasse.*" geldt dat, naast de nogal gekunstelde wijze waarop Hyman's *eternal triangle* wordt ingepast, het vooral bestaat uit veilige, nauwelijks uitgewerkte, en weinig samenhangend aan elkaar geknoopte 'enerzijds-anderzijds' bespiegelingen over onderwerpen als 'waarde van het lidmaatschap', de keuzes in het kader van het FNV-Offensief, het 'snoeiharde onderhandelen' van Roel Berghuis..

Wat in november 2016, tijdens de rondetafelconferentie '*Toekomst van werk en inkomen in een globaliserende economie en de rol van de vakbeweging en de wetenschap*', in de steigers wordt gezet, is aanzienlijk gericht en systematischer.

De bundel wekt de indruk dat de rondetafelconferentie van november 2016 een (te) beperkt vervolg heeft gekregen, te weinig van richting is voorzien, en daarom goeddeels blijft steken in wat bijna twee jaar geleden óók al is gezegd.